

Zgodba o pandah,
ki jo pove saksofonist
z ljubico v Frankfurtu

Matei Višniec

Zasedba	4
Intervju z Mateiem Višničom	
Pisanje o ljubezni je igra na točki, kjer se srečata <i>vselej</i> in <i>nikoli</i>	7
Blaž Lukan	
Vaje v odsotnosti	15
Tereza Gregorič	
Ljubezen za zaprtimi vrati	19
Marko Sosič	
Režiserjev dnevnik	23
Fotografije z vaj	26
Statistika 2013/2014	24

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, sezona 2014/2015, uprizoritev 4
Premiera 17. in 18. decembra 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

Matei Višnec

ZGODBA O PANDAH, KI JO POVE SAKSO FONIST Z LJUBICO V FRANKFURTU

L'histoire des ours Panda racontée par un saxophoniste qui a une petite amie a
Francfort, 1998

Prva slovenska uprizoritev

Prevajalka **Ana Barič Moder**

Režiser **Marko Sosič**

Dramaturginja **Tereza Gregorič**

Lektor **Srečko Fišer**

Scenograf **Peter Furlan**

Kostumografinja **Neli Štrukelj**

Avtor glasbe **Stefano Schiraldi**

Oblikovalka pokrival **Ana Lazovski**

Oblikovalec svetlobe **Renato Stergulc**

Vodja predstave **Boro Vujčić**, šepetalka **Urška Modrijan**.

Tehnični vodja **Aleksander Blažica**, tonski in video mojstri **Vladimir Hmeljak**, **Majin Maraž** in **Stojan Nemeč**, lučni mojstri **Samo Oblokar** (vodja), **Marko Polanc** in **Renato Stergulc**, rekviziterja **Damijan Klanjšček** in **Jožko Markič**, frizerki in maskerki **Hermina Kokaš** in **Ana Lazovski**, garderoberki **Jana Jakopič** in **Mojca Makarovič**, odrski mojster **Staško Marinič**, odrski tehniki **Dean Petrovič**, **Bogdan Repič** in **Dominik Špacapan**, vrviščarja **Damir Ipavec** in **Ambrož Jakopič**, odrski delavec **Jure Modic**, šivilje **Nevenka Tomašević** (vodja), **Marinka Colja** in **Tatjana Kolenc**, mizarja **Darko Fišer** (vodja) in **Marko Mladovan**.

Predstava nima odmora.

On **Gorazd Jakomini**
Ona **Marjuta Slamič**

Posneto sporočilo 1 **Peter Harl**
Posneto sporočilo 2 **Medea Novak**
Posneto sporočilo 3 **Blaž Valič**
Glas policista **Milan Vodopivec**
Glas mladega moškega **Matija Rupel** k. g.
Glas mladega dekleta **Maja Nemec**

PISANJE O LJUBEZNI JE IGRA NA TOČKI, KJER SE SREČATA VSELEJ IN NIKOLI ...

Matei Vişniec, rojen leta 1956 v Romuniji, je dramatik, pesnik, novinar, filozof in sanjač, ki živi in dela v Parizu. Diplomiral je iz filozofije na univerzi v Bukarešti; bil je aktiven član generacije 80-ih, ki je pustila pomemben pečat v romunski literaturi. Že v zgodnjih letih ustvarjanja je spoznal, da je umetnost prostor svobodnega izraza. Navdih je črpal iz Kafke, Dostojevskega, Poeja, Lautréamonta. Blizu so mu vse literarne zvrsti, zlasti surrealizem in dadaizem, obožuje absurdno in groteskno gledališče, znanstveno fantastiko, magični realizem, celo anglosaksonsko realistično gledališče; skratka, vse razen socialističnega realizma – kot sam pove.

Njegov odpor do te literarne smeri seveda izvira iz režimske politike v takratni Romuniji, ki je prepovedala vse, kar je nasprotovalo komunistični doktrini. Cenzura je strogo nadzorovala pisce in njihovo delo. Zbrisala je vsako najmanjšo podrobnost, ki bi utegnila vzbuditi dvom o svetosti sistema. Vişniecove drame pa so bile polne kritične misli o totalitarističnem sistemskem pranju možganov, nesvobodi in pritiskih režima. Krožile so od enega umetniškega vodje do drugega, bile deležne simpatij, a cenzorji niso dovolili uprizoritve. Ustaljenim formam nacionalne kulture se je seveda uprla underground scena, ki je bralno uprizorila nekaj njegovih iger. Po zaslugi alternative je Vişniec postal znan in priljubljen dramski avtor. Tako so leta 1987 prelisčili cenzorje in na repertoar Nacionalnega gledališča v Bukarešti dali njegovo igro *Konji v oknu*. V tem času je Vişniec prejel štipendijo za študij v Franciji in se tja preselil. Ker je zaprosil za politični azil in ostal v Franciji, so njegovo predstavo tik pred premiero odpovedali.

Po letu 1989, po padcu berlinskega zidu in s tem komunistične diktature, je Vişniec postal najbolj igran avtor v Romuniji. Njemu v čast je leta 1996 Nacionalno gledališče v Timișoari priredilo *Matei Vişniec festival*, na katerem so predstavili 12 različnih produkcij njegovih dram. Trenutno je eden najbolj igranih dramskih avtorjev v Evropi.

Igra *Zgodba o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu*, je ena njegovih redkih, ki se ne ukvarja neposredno z družbeno kritiko; avtorjeva pronicljivost je usmerjena v intimno zgodbo umetnika in njegove ljubezni. Igra je prevedena v osemnajst svetovnih jezikov, tudi v japonsščino in perzijsščino, ter je doživela prav toliko premier.

Ob tej nadrealistični zgodbi, v kateri ni nič gotovega razen ljubezni in smrti, smo si ustvarjalci postavili prenekatero vprašanje. Odgovorov je bilo prav toliko, kolikor je bilo nas. Odločili smo se nekaj naših vprašanj zastaviti avtorju.

Marko (režiser): Čprav ste zapustili totalitarni režim in se preselili na Zahod, se zdi, da ste obdržali kritičen odnos do družbe. V kolikšni meri lahko govorimo o resnični demokraciji v takomenovanem demokratičnem svetu? Koliko osebnega dostojanstva lahko posameznik obdrži?

V Franciji živim od leta 1987. Države vzhodnega bloka so si znova priborile »svobodo« leta 1989, sam pa se z vprašanjem svobode ter njenega odnosa do človekovega bistva še vedno ukvarjam. Preden sem prišel v Francijo in zaprosil za status političnega begunca, sem se napajal z nekakšno »notranjo svobodo«. Kot vsi pisatelji moje generacije sem v Romuniji tudi sam skušal najti svobodo v književnosti. Ta je prostor tovrstne svobode do neke mere tudi predstavljala – primerno kodirana literatura je skozi pesniške figure, metafore, alegorije in aluzije umetnikom omogočala razkrivanje grotesknih plati diktature in pranja možganov s strani ideološkega aparata.

Odkar živim v Franciji, imam seveda opravka z drugačno obliko svobode – s »trajno« svobodo, ki jo je starim demokracijam uspelo ustvariti. Vendar pa sem v zvezi s tem prišel do nekaterih precej zaskrbljujočih opažanj.

Tako sem se na primer zavedel, kako enostavno je razkriti zlo v totalitarni državi. V takšnih režimih je zlo *vidno* in ga je enostavno prepoznati. To je pravzaprav edina olajševalna okoliščina za intelektualce in umetnike v diktaturah: takoj lahko prepoznajo zlo in najdejo »krivca«, brez težav lahko razkrinkajo ideološke nesmisle in represivno moč državnega aparata ter osebe, ki tovrstno zlo poosebljajo. Za razliko od tega pa v Franciji – tako kot v vseh demokratičnih in potrošniških družbah – prepoznavanje zla zahteva bolj poglobljeno refleksijo. Umetnik mora biti subtilnejši, da lahko prepozna vzorce manipulacije na podlagi informacij, propagande, mode, zabavne industrije, potrošniške družbe nasploh, reklamnih sloganov, medijskega jezika, informatike ... V »svobodnih« državah, kjer imamo opravka z diktaturo trga in denarja, pogosto vidimo, da se pranje možganov skriva za orjaškim platnom svobode. Občasno se zabavam z iskanjem skupnih točk med ukrepi državnega komunizma, s katerimi sem se soočal v mladosti, ter dobo triumfa potrošništva, ki se je začela z globalizacijo. Konec koncev so komunisti želeli ustvariti *novega človeka*, trgovci, ki so utemeljili potrošniško družbo, pa želijo ustvariti *novega potrošnika*.

Marko (režiser): V svoji drami Zgodba o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu, se dotikate vprašanja umetnika. Koliko je po vašem mnenju evropska politika v resnici prispevala k razvoju umetnosti?

Šele ko potujemo na druge celine, se zavemo, v kako dobrem položaju sta v resnici kultura in umetniško ustvarjanje v Evropi. Mislim, da ima kljub ekonomski in moralni krizi, o kateri neprestano govorimo, Evropa še vedno največ umetnikov in kulturnih institucij na prebivalca. Pri tem ne govorim o zabavni industriji, ki prihaja iz Hollywooda. Zame je kultura nekaj drugega. Od padca komunizma je kulturno dogajanje v Evropi še živahnejše, prihaja do izrazitega pretoka predstav in ustvarjalcev, v državah nekdanjega vzhodnega bloka pa se pojavlja mnogo novih festivalov. Tako je Mednarodni gledališki festival v romunskem mestu Sibiu v evropskem merilu že zelo znan, Sibiu pa je bil leta 2007 tudi evropska prestolnica kulture.

Mislim, da je evropski kulturni model edinstven. Evropska gledališka tradicija svoje korenine neprekinjeno vleče že iz antike, publika pa je sposobna sprejeti veliko zelo različnih gledaliških pristopov. Kultura kot umetnost življenja je nemara najpomembnejša lastnost in bogastvo evropske identitete. S tega stališča imam veliko srečo, da živim v Franciji, saj sem tu odkril zelo bogato mrežo umetniškega ustvarjanja, ki je deležna tudi pomembne javne podpore. Tako lahko na primer živahnost gledališkega ustvarjanja v Franciji in Evropi vedno znova preverim v Avignonu, kjer je na programu OFF festivala vsako leto okrog 1000 predstav. Vsekakor bi morali evropski umetniki ta kulturni model braniti.

Tereza (dramaturginja): V svojih dramah najpogosteje obravnavate politične teme in vpliv politike na življenja posameznikov. Zakaj ste se odločili, da v Zgodbi o pandah v ospredje postavite ljubezensko razmerje?

Pisanje o ljubezni pomeni pisanje o eni od največjih skrivnosti življenja. Sicer pa sem imel vselej rad poezijo, konec koncev sem svojo književno pot začel kot pesnik. Zato sem želel napisati čisto poetično dramo, ki bi se odvijala v prostoru med sanjami in resničnostjo. Ko sem se začel ukvarjati s to dramo, sem v njej želel umetnika noči soočiti s skrivnostjo njegovega življenja.

Toda za pisanje o ljubezni se je treba naučiti tudi izražanja dvoumnosti. Drama odpira vrsto vprašanj. Izhodišče je zelo preprosto: ko se moški lik nekega lepega jutra zbudi, ob njem leži neznana ženska. Ta ženska se nikdar ne razkrije: je smrt, usoda, ljubezen? Sam na tovrstna vprašanja nimam odgovorov, zato drugim (režiserjem, igralcem, publiki) prepuščam, da to poetično in v nekem smislu filozofsko zgodbo interpretirajo, kakor želijo. Nekateri v vsakem predmetu, ki se pojavlja v drami, skušajo najti nekakšen znak, nekakšno metaforo ... Morda je res tako. Nedavno sta dva romunska igralca stopila v kontakt z menoj, da bi me vprašala, kaj mi predstavlja likalnik (ženska namreč želi v nekem trenutku zlikati svojo obleko). To me je spravilo v smeh in ničesar jima nisem odgovoril. Za pisanje o ljubezni je potreben tudi pogum, da se prepustimo sanjam. Protagonista v moji drami imata na voljo devet noči, da se spoznata. Da bi s tem zapolnila praznino v življenju? Da bi spoznala bistvo? Kakorkoli že, moški žensko nauči prepoznavanja zvokov

sveta izza zidov sobe, ona pa njega izražanja brez besed. Torej imamo na obeh straneh opravka z iniciacijskimi obredi.

Poleg tega pisanje o ljubezni pomeni prekoračitev vrste notranjih, pa tudi krajevnih in časovnih meja. Protagonist drame za rojstni dan prejme nenavadno darilo: nevidnega ptiča, ki spominja na definicijo biti. Ženska mu obljubi, da ga bo obiskala v nekem drugem življenju. Pisanje o ljubezni pomeni vstop v svet igre, lucidnosti, pa tudi igre s časom. Ko se zaljubimo, bi čas najraje ustavili. Človeka, ki se ljubita, si želita, da bi njuna ljubezen trajala vse življenje, da bi bila večna ...

Pisanje o ljubezni je igra na točki, kjer se srečata vselej in nikoli ...

Tereza (dramaturginja): Drama se v celoti dogaja v zaprtem, intimnem prostoru. Njen protagonist se izogiba vsem stikom z zunanjim svetom, k sebi spusti le njo (ki deluje kot plod njegove domišljije). Kaj je razlog za takšno osamitev? Ste želeli povedati, da ljubezen v stiku z vsakodnevni življenjem ni mogoča?

V drami sem se skušal osredotočiti na notranji svet likov. Načelo enotnosti prostora mi je tudi sicer blizu, saj zahteva določeno stopnjo virtuoznosti v izgradnji dramske strukture. Transformacije enotnega prostora, ki spremljajo dramsko dogajanje, lahko v gledališču predstavljajo pomemben element presenečenja. Morda pa moja lika zunanjega sveta sploh ne potrebujeta več, saj sedaj odkrivata druge stvari, drugo veselje ...

Marko (režiser): V kolikšni meri verjamete, da umetnik pri ustvarjanju črpa iz lastne bolečine in ranljivosti? Se vam morda zdi, da gre pri tem zgolj za mistifikacijo?

Sam pri pisanju na nek način gorim, da bi si s tem osvetlil lastno pot v svetu. Pisanje za gledališče pa je moja strast, del moje narave. Včasih se mi zgodi celo, da začnem pisati roman, ki se mi po tridesetih straneh spremeni v tekst za gledališče. Zdi se mi, da imam pisanje, ki ga opredeljujemo kot »dramsko« ali »gledališko«, že v genih. Mislim v replikah.

Kljub temu pa se nimam samo za dramatika ali dramskega pisca, marveč za književnika na splošno. Nikdar nisem bil niti igravec niti režiser. Sem književnik, ki se je preizkusil v vseh književnih zvrsteh: poeziji, kratki prozi, romanih, pisanju za gledališče, esejih ... Od časa do časa rad zamenjam zvrst in se posvetim drugi. Poezijo vselej pišem v romunščini, drame pa – odkar živim v Franciji – najprej v francoščini in šele nato v romunščini. Romane za razliko od njih pišem v romunščini.

Obseden sem z besedami in njihovo močjo, s »plesom z besedami«, pa tudi z idejami, ki se jih ne morem znebiti. Prav tako mislim, da je v mojih pesmih prisotna tudi gledališka dimenzija, v dramah pa poetična. Zdi se mi, da že od svojega petnajstega leta pišem eno

samo veliko delo, eno samo zgodbo ... Od časa do časa se moji liki »sprehajajo« (se selijo, potujejo) iz ene drame v drugo, iz romanov v pesmi in drame ...

V splošnem pa ima vse moje književno delo enega samega glavnega junaka – Človeka s svojimi protislovji, ki izhajajo bodisi iz globin notranjosti njegove narave bodisi iz toka zgodovine.

Glavni junak vseh mojih dram in romanov je Človek, Človek in še enkrat Človek. Pri tem ne gre le za Človeka, gre za Človeka z vsemi svojimi nepomirljivimi protislovji. Prepričan sem, da lahko človeka najbolje spoznamo prav skozi književnost. Ta nam omogoča boljše spoznanje njegove narave kot instrumenti filozofije, sociologije, psihologije in drugih družbenih ved. Še več, mislim, da nam omogoča bolj poglobljen in pretanjen vpogled v skrivnosti človeške duše kot katerakoli druga aktivnost duha.

Tereza (dramaturginja): V procesu študija smo se pogosto opirali na življenje in delo Charlesa Baudelaira, ki je v tekstu omenjen na nekaj ključnih mestih. Zakaj prav on?

V pesmi *Albatros* imamo opravka z lepo metaforo, ki v resnici ponazarja umetnika. Ko umetnik sanja in ustvarja, se spremeni v krasnega ptiča, ki kot albatros jadra nad valovi. Toda v svojem realnem, materialnem in družbenem življenju izgleda povsem drugače – včasih je smešen in neroden kot ptič na zemlji. Baudelairovo pesem sem navajal iz tega razloga, pri tem pa sem želel, da bi se njegova slika kot podoba nesrečnega umetnika izrisovala nad dramo v celoti.

Gorzd (igralec): Je dejstvo, da je glavni lik glasbenik, posebnega pomena ali ga lahko dojemamo kot »univerzalnega« umetnika?

Hotel sem, da bi bila v drami prisotna poezija, pa tudi glasba, še zlasti saksofonist. Režiser seveda to lahko razume, kakor želi, toda zame je saksofon pomemben. Ta instrument me je vselej fasciniral. Sam sicer nimam posluha, v šolskih letih so me celo izključili iz pevskega zbora, ker nisem znal peti, toda glasba ima v mojem življenju pomembno vlogo. Poleg tega pa so mi v spominu ostali prizori iz nekaterih filmov, v katerih je saksofonist odigral svoj solo ... Protagonist moje drame spominja na umetnike, ki s svojimi instrumenti tavajo iz kraja v kraj. Imam občutek, da je človek pri igranju na saksofon mnogo bolj osamljen kot pri igranju na kitaro.

Vsi: Vsi smo dobili občutek, da je vrt, ki ga v svojem monologu omenja protagonist, vrt vašega otroštva. Je v tem kaj resnice?

Seveda! Rodil sem se v majhnem mestu na severu Romunije. Za hišo smo imeli vrt, na katerem sem spoznal ritem letnih časov ter rasti sadja in zelenjave, s tem pa tudi ritem veselja. Ta vrt je bil moj prvi prostor svobode, moj raj na zemlji, moje veselje znakov ...

Marjuta (igralka): Zdi se, da je ona tista, ki protagonista naposled povede v smrt. Toda smrt je prikazana kot svetla, vesela, nemara celo odrešilna. Zakaj ste se odločili, da smrt prikazate kot nekaj lepega?

V tradicijah številnih ljudstev poznamo legende, v katerih je smrt prikazana kot poročno slavlje, kot svatba. Tudi v Romuniji obstaja takšna legenda (*Miorița*), ki ima tako rekoč status konstitutivne legende romunske duše. Gre za zgodbo o treh pastirjih. Dva izmed njih želita ubiti tretjega, saj so njegove ovce lepše, njegovi psi pa pametnejši. Toda njuno zaroto tretjemu pastirju razkrije ena od njegovih ovac, ki ima dar govora. Na tej točki se v legendi zgodi metafizični prelom. Pastir se ne boji smrti, sprejme jo kot usodo, želi pa si, da njegova mati nikdar ne bi izvedela resnice. Zato morajo vsi protagonisti legende o pastirjevi smrti pripovedovati kot o fantastični poroki, pri kateri je bila udeležena vsa narava, celo nebo in zvezde ... Sporočilo te legende je vznemirljivo, sam se o njem sprašujem že od rojstva.

Pripravila Tereza Gregorič
Prevajalec Jaka Fišer

Charles Baudelaire

Smrt zaljubljenecv

Imela bova posteljo v vonjavah
prelahnih, divan kakor grob globok,
in redke rože, zrasle, kjer v daljavah
blešči vse lepši se neba obok.

V poslednjem ognju bosta srci plali,
dve plamenici, in njun žar sijal
bo v duš enakih dvojni ogledali,
kjer dvojne luči bo odsvit svetlal.

V večeru rožnatem in sinjem vnela
se bova v zadnjem zublju in gorela,
kot bi ihtela dolgo za slovo.

Potem pa stopil angel bo v tišino
in veder, zvest oživil bo svetlo
plamene mrtve in zrcal temino.

Jože Udovič

Michael Maier, *V duši se obzorja dotikajo*

ADAM MARTINAKIS © 2012

Adam Martinakis, *brez naslova*

Morda je črna luknja, ki jo On občuti na začetku Višniecove igre, tisto, kar ga zaznamuje skozi celotno dogajanje, kar ga ne spusti iz rok, mu kakor senca visi nad glavo: črna luknja v spominu, ničesar se spominjati, čeprav ti drugi govorijo, da si bil in da je bilo, čeprav raziskuješ in nikakor ne moreš priti »resničnosti« do dna – taka je osnovna situacija igre. Črna luknja ima seveda še druge možne konotacije, ena – najmočnejša – od njih je smrt, potopitev v neskončno globino, iz katere ni vrnitve in kamor v resnici ni mogoče pogledati drugače kakor z miselno spekulacijo oz. ukinitvijo vsake misli, z ultimativno potopitvijo vanjo.

A črna luknja je nekaj, kar njega, saksofonista, sicer nenehno preganja, a pred nami je devet noči odloga popolnega srečanja z njo, devet Šeherezadinih (ali Šahrijarjevih) poskusov, da bi odložil neodložljivo, da bi podaljšal čas slovesa, možnost srečanja kot tako, da bi možnost, točneje, nujnost nekega drugega srečanja prestavil v nedoločno prihodnost. Devet noči pomeni poglobljanje odmika, odlaganje slovesa kot nenehno poslavljanje, kot zaporedje obredov slovesa, ki pa potekajo v nekakšnem prividu, v dozdevnem proslavljanju življenja in ljubezni. On se poslavlja od ljubezni z ljubeznijo. Ljubezen ni samo navezanost na točno določeno žensko (Ona v igri ima vsa možna imena, oziroma je brez imena, samo Ona, torej Ženska; njemu je ime Michel), temveč navezanost kot taka, čustveno »vnetje« v stiku z objekti, ki nas lahko v nekem bistvu vzganejo, bistveno ganejo. A najusodnejša je vsekakor – vsaj v igri, ki jo prebiramo – ženska. Bolj kakor čutna plat srečanja z njo, torej seks in užitek, ki se ga On sploh ne spomni, je pomembna njena prisotnost, njeno golo bivanje ob njem, v njegovem prostoru, v njegovi zavesti. Ljubezen je pravzaprav v svojem bistvu samó (ta samó pa je tudi največ) to: biti-tu-z-nekom. Ta sklep je še toliko očitnejši, če pomislimo na njegovo realno situacijo: sam, osamljen, v podnajemniškem stanovanju, odtujen, ne pozna niti najbližjih sosedov, sicer z nekaj nujnimi stiki z zunanjim svetom, ki jih slišimo preko telefonske tajnice, telefonskega stroja (answering machine), ki kot da bi zvoke zunanje »resničnosti« proizvajal kar sam in jih ne zgolj prenašal, vendar neviden, že za življenja odsoten, nezaznaven (njegove siceršnje zgodbe ne poznamo, razen v nekaj obrisih), samo sled nekoga, ki je – nemara – nekoč bil.

A ne nemara, vsekakor je bil, bil je saksofonist, javno je nastopal, torej bil poznan in del nekega družbenega protokola. Kljub vsemu pa, to je nedvomno, je zdaj na prehodu, celo dokončnem odhodu, iz neznanih razlogov in na neznan način, najsi bo končal od lastne roke, osamljenosti ali bolezni. Dejstvo je, da se poslavlja, odvaja (od) resničnosti, ljubezni. Devet noči pomeni devet nesistematičnih, a logičnih faz tega odvajanja. Najprej je pred

nami dokaj realistični prizor prebujanja v postelji z neznano žensko. Nato se realizem ponavlja vse do četrte noči, ko vanj vdre nerealno, poetično irealno s kletko in z nevidno ptico v njej, ki jo prinese Ona. Šele tu dobi dogajanje v igri nerealističen ton, prej je ta sicer nakazan in ga je mogoče slutiti (ona je vendarle skrivnostna in njegova odpoved zunanjemu sveta zagonetna), a ga lahko tudi pripišemo nekakšni novodobni (skorajda nemogoči) romantiki odnosov med dvema človeškima bitjema. Ta vdor nerealnega pomeni nenavadno zastranitev, ki pa je v resnici bližnje srečanje z nečim bolj bistvenim od realnosti, z večnostjo. Pred njega tako stopi zgolj prisotnost, kakor Ona pojasni smisel nevidnih ptic v kletkah, še bolje: prisotnost na način odsotnosti, saj ptic v kletkah vendarle ni. Če bi hoteli tekst na silo dešifrirati zgolj v mejah realnega, bi lahko rekli, da se od tu najprej On poslavlja, poslavlja od prisotnosti, zave se minljivosti kot odloga prisotnosti in nujnosti srečanja z odsotnostjo kot odsotnosti same. V resnici je življenje neposredovano, nam pripoveduje drama, pa naj se kaže kot prisotnost ali odsotnost, vselej smo nedeljivo in natančno to: ali prisotnost ali odsotnost sama. Mi smo tisti, ki definiramo ta biti-tu bivanja, ničesar ni zunaj nas, kar bi to oz. nas določalo. Ko smo, je tudi svet, ko nas ni, ni več sveta oziroma ni ničesar več – taka je stara in v drami obnovljena filozofska modrost.

Po tem se odsotnost samo še pogloblja, naslednja faza je tišina, a »tišina, ki te boža«, kot jo pojasni Ona, torej odmik od zaznavnega realnega v nezaznavnost realnosti, v neslišnost; nato v nevidnost, ko njega ni več, ko se že oglašča od povsod oz. ko se ob koncu sedme noči stakneta samo še senci njunih nekdanjih teles. Sledijo sanje o poroki, ki v (poljudnih) sanjskih knjigah napovedujejo smrt, pa skupni dvig nad svet, v let nad mestom na »drugo stran«, domala simbolni prehod iz življenja v smrt oz. iz življenja v univerzalni simbol (bele peruti, saksofonska glasba od nikoder čisto na koncu). Od prve do zadnje noči smo tako priče poslavljanju od sveta, telesa, spominov, a ne – to trditev moramo zdaj popraviti – tudi od ljubezni. Lahko sklepamo, da On hoče, da prehod na drugo stran poteče v znamenju ljubezni – pa čeprav ta ljubezen pomeni tudi postopno, a neizbežno zaljubljanje v smrt samo ... Če predpostavljamo, da je Ona pravzaprav Smrt (pa stvari vendarle niso tako enoznačne), se skozi igro on očitno zaljublja vanjo, in odvijajo se celo različne faze ljubezni, od prvotne zaljubljenosti preko čiste navajenosti in navajanja na odsotnost ljubljenega bitja do prestopa ljubezni v transcendenco, v simbolno. Pravzaprav bi celo igro lahko imenovali vaje (v) odsotnosti, privajanje na drugo življenje, na neživljenje, na življenje na drugi strani, pa čeprav se pred nami nekje na površini dogaja tudi živo življenje, življenje kot tako, polno užitkov in izpolnjenih trenutkov.

A to je nemara samo vtis. Ne popolnoma, saj za živost teh trenutkov poskrbi predvsem Ona, ki prihaja in odhaja in stanovanje oz. Njegovo bivanje vedno napolni z življenjsko močjo. Ona kot da bi bolje od njega vedela, kaj se tu in z njim dogaja, kot bi ga ona vodila, usmerjala, ga pripravljala na neizbežno. A hkrati tudi ona uživa v teh trenutkih, v teh nočeh, in nemara ni tak samo vtis, namreč da ga tudi ona ljubi. Ne zahteva ljubezni samo od njega, ampak mu jo tudi sama daje, odnos je pravičen in enakovreden, s to razliko, da je on tisti, ki je v središču »dejanja« in s katerim se v devetih nočeh (v teh »celih devetih

življenjih») nekaj usodnega zgodi, ona pa ga pri tem samo »pasivno« spremlja. Vendar je zadnja beseda vselej njena. Ona je njegov vaditelj, učitelj v odvajanju od sveta, uči ga sporazumevanja samo z eno črko, z enim samim glasom, torej odvajanja od besed, navsezadnje ga uvede še v sporazumevanje samo z mislimi, pa s tišino in z nevidnim. Ona je prijazna, sočutna, neskončno potrpežljiva učiteljica (v odsotnosti, spremljevalka na poti na drugo stran, sodeč po metafori »belih peruti« morda celo angel ... No, vsekakor mu pomaga pri ločevanju od sveta in lastnega telesa, hkrati pa tudi pri srečanju z drugo stranjo, in mu ponudi možnost mirnega prehoda in novega poistovetenja, nove istosti. Kaj lahko edino olajša prehod na drugo stran? Samo poistovetenje z njim oz. s to »drugo stranjo«, njeno popolno sprejetje, vse drugo vodi v krčevito oklepanje te, »prve« strani, v strah in grozo, v onemogočanje prehoda kot logičnega in nujnega, naravnega »lêta« čez življenje v smrt. Ona iz njegovega odhajanja naredi ljubezensko dramo, morda njen romantični izzven, ki ni brez temnih tonov, a v svojem izteku vendarle »srečen« in sprijazen.

Igra je tako na prvi pogled realistična drama slovesa, ki se v neki točki dvigne v nerealno, celo nadrealistično poemo in na koncu preraste v simbol, ki ga izpričuje že sam, na videz zagonetni naslov *Zgodba o pandah, ki jo pove saksofonist z ljubico v Frankfurtu*. Panda iz naslova je on, saksofonist, v drugem, naslednjem življenju prebivajoč v živalskem vrtu v Frankfurtu, ki ga obiskuje njegova prva ljubica. Ona ga ne bo pustila samega niti potem, ko bo prehod dokončno opravljen. Ona bo zagotovilo njegove nove prisotnosti, seveda v neki drugi, pomembnejši in veljavnejši realnosti, kot je ta, od katere se poslavlja. On za seboj ne pusti praktično ničesar, samo čuden vonj in pa košaro z jabolki, po svoje niti spomina ne, saj se ga nihče od najbližjih sosedov ne spomni. Črna luknja spomina je tisto, kar vlada našim življenjem, pa čeprav se tega, torej spomina, tako močno oklepamo, saj naj bi ravno on nedvoumno dokazoval, da smo (bili). A na koncu ni ničesar več in najpomembnejše je znati oditi brez sentimenta in nostalgije, brez prisvajanja nečesa, česar v resnici ni, saj tisto, kar resnično je, šele prihaja: črna luknja.

Lucian Freud, *IB in njen mož*, 1992.

LJUBEZEN ZA ZAPRTIMI VRATI

V poetični zgodbi Mateia Višnieca je ljubezen neulovljiva fantazija osebe, ki pobegne iz norij vsakdanjega sveta v čudoviti svet lastne domišljije. Zgodba o človeku, ki ni osamljen, a zavestno izbere samoto, je postavljena v zaprt prostor, stanovanje, v katerem živi. Nekega dne se zbudi in ob njem leži Ona. On je ne pozna, vendar si je želi. Ona mu ponudi devet skupnih noči, On jih sprejme, še več, izolira se od sveta in ne počne nič drugega, samo čaka jo. Odpove se vsakršnemu stiku z realnostjo. Vse zanjo? Kaj ga žene v to pogumno in hkrati pogubno dejanje?

Gospod Michel Pailhole – njegovo ime izvemo posredno iz posnetih sporočil, ki mu jih prijatelji, ženske in tudi menedžer puščajo na telefonski tajnici – je pravzaprav dokaj zaželen in finančno preskrbljen glasbenik, saksofonist: ima svoje stanovanje, pije drago vino, vabijo ga na zabave itn. Zakaj se torej odpove družabnemu življenju?

V drugem prizoru, potem ko Ona prvič odide, se poskuša spomniti znane Baudelairove pesmi *Albatros*. Pesem govori o mogočni ptici, ki je v objemu prostranega neba polna življenjskega zanosa in moči, v ujetništvu primitivnih in prezira vrednih mornarjev pa nepomembna, celo smešna. Krutost pesmi je v tem, da mornarji vzamejo albatrosa na ladjo in mu s tem uničijo ponos in življenje samo in izključno zaradi lastne zabave. Če metaforo neposredno navežemo na našega junaka: umetnik, bolje boem, si je izbral samoto zaradi uporniškega kljubovanja brezbriznim ljudem, ki njega in njegove umetnosti ne razumejo, zato se v tem svetu počuti kot tujec. Vendar vzporednica ni docela točna: naš junak se ne osami samo zaradi sebe in svojih prepričanj, ki niso v skladu s splošnimi pravili, temveč predvsem zaradi ljubezni. Avtor je Baudelairovo metaforo ponižane ptice, ki pooseblja nezmožnost pesnikovega izražanja in bivanja v družbi, prenesel na ljubezen med moškim in žensko. Kako ohraniti, bolje, kako sploh začeti ljubezen v vsesplošnem pritisku na sodobnega človeka? Mogoče nam Michel Pailhole, ki se odpove vsemu, tudi lastnemu imenu, in se izolira od družbe, na svoj neobičajni način odgovarja na eno najpogostejših življenjskih vprašanj.

Eksistencialna stiska modernega človeka, ki so jo izpovedali misleci in pisatelji v drugi polovici dvajsetega stoletja, marsikje pa jo je napovedoval že Baudelaire, izvira iz preizpraševanja človekovega obstoja, ki je enkratno, obsojen na neizbežno smrt; predvsem pa iz nezadoščenega hrepenenja po idealu. Vsa problematika vprašanja o biti in smislu bi-

vanja, razlogih in pravih življenja, se prenaša na ljubezen in družino. V današnji histerični družbi brez boga sta ljubezen in družina dobila posebno vlogo. Mnogi ljudje govorijo o ljubezni in družini na tak način, kot so nekoč govorili o bogu. Malikovanje ljubezni in idealizacija ljubezenskega partnerja pa v realnem življenju ne prinaša drugega kot razočaranja. Je torej naš junak pozitiven lik, ki se za idejo ljubezni pogumno zoperstavi družbenemu življenju, ali je le tragična oseba, žrtev sodobnih tržnih in potrošniških mehanizmov?

Višnjecovo izkustvo prehoda iz totalitarističnega enopartijskega sistema Romunije v liberalno Francijo nosi v sebi družbeno in psihološko transformacijo celotne Evrope in človeka. Predstavi nam dobre in slabe lastnosti obeh sistemov. Prvi nadvse rigidno omejuje posameznikovo možnost izbire, po drugi strani pa nudi varnost, zaupanje in zaščito, ki je temelj stabilnosti notranje identitete. Človek ni nikoli sam, temveč je del večje celote, kjer so pravila življenja določena. V tretji skupni noči, ko On in Ona večerjata v prijetnem, skorajda družinskem vzdušju, ga nostalgija popelje v čas otroštva. V monologu govori o svoji družini, o materi, o bratih in sestrah, o tem, kako je oče za vsakega otroka posadil drevo. Simbol trdnosti, stabilnosti. Lahko bi rekli, da monolog ubesedi hrepenenje po izgubljeni varnosti, ki jo je določala jasna družbeno-politična vloga družine.

V drugi polovici dvajsetega stoletja so bile te omejitve odstranjene. Zid je padel, novo sporočilo je bila svoboda. Svoboda naj bi vodila v nova, razsvetljena razmerja med moškim in žensko. A kot kaže večina psiholoških raziskav, kljub modernizaciji družinskega življenja, odprtemu gledanju na ljubezenske zveze, še vedno oboji, tako mladi kot stari, sanjajo o dolgotrajni ljubezenski zvezi. Nezmožnost, da bi jo v resnici dosegli, dela te sanje le še bolj trdožive.

Liberalni sistem je res osvobodil človeka izpod jarma prejšnjega nadzora in prisile ter mu ponudil svobodno izbiro, vendar ga je ujel v drugačne okove. Človeško življenje je postalo odvisno od potreb trga delovne sile, za preživetje mora biti socialno in geografsko mobilen, način življenja mu diktira pritisk potrošnje in množičnih medijev. Človek je postal odgovoren sam zase. Sam odloča, sam določa pravila, etične in moralne norme, pomen družine, zakonske zveze, starševstva, erotike in nenazadnje tudi ljubezni. A kljub vsemu se posameznikova odločitev še vedno ulovi v zanko, če ni v skladu z družbeno sprejemljivo normo. In slej ko prej, če norme ne upoštevaš, postaneš izobčenec. Če je bila v prejšnjem sistemu rabelj svobodno mislečih elita, je danes množica.

»Dosti imam vseh teh sporočil. Rad bi, da mi dajo malo mir. ... Zoprni ste, vsi skupaj! ... Pridi, morava se rešit! ... Vsi so nori, vsi! Banda zoprna!« Ti njegovih vzkliki, protesti zoper poskuse vdora zunanjega sveta v njegovo popolno ljubezensko sliko, so krik vsakega človeka zahodnega kapitalističnega sveta, ki mora najlepše na svetu žrtvovati zaradi golega preživetja.

Hrepenenje po idealni ljubezni, ki jo On ustvari v domišljiji in ki se nam kaže kot njegov popolni svet v malem, ne gre le čez meje vsakdanjega dojetanja ljubezni, temveč kaže njene religiozne razsežnosti. Moški v svojem majhnem stanovanju ne ustvari le svoje predstave absolutne ljubezni, temveč tudi smrti.

Podobnost med religijo in sodobnim dojetanjem ljubezni, ki sem jo omenila malo prej, ko sem omenila malikovanje ljubezenskega objekta, je gotovo vera v nekaj nedokazljivega, idejnega; v tem primeru je to vera v ideal ljubezni ter preseganje končnosti, smrti.

Višnjecova igra se ne ukvarja s stvarno ljubeznijo. Ona je v resnici njegov privid, utelešena fantazma. Veliko psihologov in sociologov je opredelilo zaljubljenost kot avtoerotično nag-njenje: človek v interakciji s partnerjem išče samega sebe. »Vsak od nas pristopa k drugi osebi na podlagi lastnih fantazem in v drugem ne vidi nič več kot tisto, kar fantazmo dela realno« (Paul Verhaeghe). Višnjecov lik gre še dlje, svojo fantazmo si ustvari. Kot pravi Ona: »Ime mi je tako, kot ti hočeš, prav?« Ona je njegova popolna kreacija ženske, privid, ki ga je izoblikovala neizpolnjena želja.

»Značilno je, da so prav predstave in fantazije o družini in otrocih tiste, ki ljudem obljublajo osmišljanje življenja. Le-tega ljudje večinoma ne iščejo v svojih realnih, preteklih izkušnjah, povezanih z vsakdanjim družinskim življenjem« (K. Wahl). Zanimivo in paradoksalno je, da se vez in razveza ljubezenskega odnosa dogodi zaradi vere v ljubezen, torej vere v nedosegljiv ideal.

Ljubezen kot religija se je oblikovala onkraj vseh nazorov o smislu, velikih verskih sistemov splošne morale in utopičnih obljub o posmrtnem življenju. Udomačila se je v vsakem od nas, individuumu, obsojenem na osamljeno življenje. Ljubezen je konec koncev iskanje samega sebe v potrebi po avtentičnem stiku. Za to si ljudje prizadevajo in iščejo v drugem, v vzajemni izmenjavi teles, v dialogih, spovedih in odpuščanjih. Želijo si utopičnega zlitja z drugim, da bi vsaj za trenutek svojega bivanja presegli osamo. Naš junak, ki se je zaradi ljubezni osamil in umrl, se v svojem sanjskem svetu približa popolnosti. Višnjecov On je izživel svojo ljubezen do najvišjega vrhunca, in to ne z ločitvijo, temveč s spojitvijo. Postal je neločljiv od svoje ljubezni.

Anthony van Dyck, *Eros in Psiha*, 1638.

OKTOBER

Po natanko dvajsetih letih in petih mesecih se vračam v novogoriško gledališče, v mesto, kjer se je dejansko pričela moja iniciacija v življenje. Hvaležen sem Martini, da me je povabila. Takrat sem bil star triintrideset let. Pozno za začetek razumevanja človeka in sveta. Pa vendar, raje takrat kot nikoli, četudi mi takratna spoznanja o svetu in človeku niso kaj prida pomagala, saj me je človek vedno znova in znova presenetil in me še zdaj preseneča s svojimi neskončnimi miselnimi in čustvenimi razsežnostmi, ki so fantastične, lepe, pa tudi bedne in zastrašujoče; ob katerih ti zastane dih, da včasih težko stopiš v njegovo bližino ... Da ne govorim o svetu in dogajanju v njem ...

Prvo srečanje z ekipo predstave. Z Marjuto in Gorazdom nisem še nikoli delal, pogosto pa sem ju videl igrati in njuno delo zelo cenim. Vidim, da sta iskrena, tako na odru kot v vsakdanu, kar me navdaja z dobrim počutjem in z optimizmom.

Noč pred tem sem preživel skorajda buden. V meni se bijeta veliko zadovoljstvo in strah. Srečen sem, da bom delal v teatru, ki ga je v prvem desetletju tega tisočletja zaznamovalo vodstvo žal pokojnega Primoža Beblerja, prijatelja, ki je znal nadgraditi moje opazovanje ustroja sodobnega sveta in človeka, ki ga ta ustroj premetava na vse strani; in ki je postavil to gledališče vstric z ljubljansko Dramo ter jo s svojimi produkcijami včasih celo prehitel. Tega mu nekateri niso odpustili. Strah me je, da bi se v tem času ne povrnile neke podobe iz obdobja, ko sem vodil ta ansambel, ki je zdaj seveda že zelo spremenjen. Na prvem srečanju z ekipo vendarle čutim s strani starejših in mlajših članov SNG Nova Gorica prijetno bližino in podobe preteklosti se mi zdijo le puhle sličice, ki jih veter raznaša naokoli in se ne dotikajo več moje biti ... Tekst, ki ga uprizarjamo, je lep, a tudi kompleksen, vem, da se bom z njim mučil, a mi je v veselje. Ugotavljam, kako me v tekstu Mateja V. spremljajo neki motivi, ki sem jih tudi sam imel v svojem zadnjem literarnem delu. Eden izmed teh so jabolka. Jejo jih, kotalijo se po tleh, čez cesto, jablana stopa v prostor, njene veje segajo iz zunanosti v notranjost, skozi okno, do samih obrazov, ki so v prostoru ... Mati protagonista in njen sadovnjak otrok v dramski predlogi. Stara žena in njena jabolka, ki se kotalijo čez cesto v mojem romanu ... Ko o tem govorimo na vajah, se s Srečkom F. spomniva na Tarkovskega in njegov film Ivanovo otroštvo.

NOVEMBER

Na bralnih vajah berem veliko poezije. Baudelaira, pa tudi Wisława Szymborsko. Poezija, ki govori o ljubezni in smrti, o svetlobi, ki prebiva v končnosti življenja ... Mislim, da mora biti veliko življenjskega in svetlega v uprizoritvi, sam tekst odpira polja nadrealnega, v resnici pa je tudi globoko vpet v vsakdan in konkretno življenje. Razmišljam, o čem vse govori tekst naše bodoče uprizoritve ... o ljubezni in samoti, o izmišljeni ljubezni – ženi, ki prebiva v protagonistu kot muza in smrt, njegova končna umetnina.

Tereza, dramaturginja, ima dobro razčlemba. Na vajah sem tudi zelo zadovoljen, da je pri-soten Srečko F., pronicljiv kakor vedno. Oba mi ponujata nove pokrajine pri razumevanju teksta. Čaka nas trdo delo do osmiselitve vsega in do avtentičnosti bivanja na sceni obeh igralcev, ki se ju vsak dan bolj veselim. Prepričan sem, da moram oblikovati predstavo z minimalnimi izraznimi sredstvi, da ni v njej nikakršnih ekshibicij, da jo je potrebno graditi na njenem odnosu ...

Odpotujem v London na predstavitev angleškega prevoda svojega kratkega romana B. B. Dan in pol poti, intenzivno, prijetno, vrti se mi v glavi od vsega, predvsem od ljudi in mesta kot takega, v katerem nisem bil že vsaj deset let. Povsem spremenjeno je, vedno intenzivno, a začuda zelo, zelo prijazno, vsaj za ta kratki čas mojega bivanja.

V Londonu poiščem tudi hišo, v kateri je živel moj pokojni prijatelj; umrl je pred petnajstimi leti zaradi šibkega imunskega sistema, izčrpanosti, zaradi vojne v bivši Jugoslaviji, ni hotel streljati na nikogar, odšel je iz Zagreba, zaljubljen v pravoslavko, moral je stran. Pomislim, da bi na osnovi iskanja hiše mojega pokojnega prijatelja lahko nastal tudi filmski scenarij. Najdem hišo, nekaj časa stojim pred njo, mimo mene gre zelo mlada mama z otrokom, ozre se vame in ko pogledam njenega otroka, se nasmehne ... Kasneje sedim v pubu blizu hiše, v kateri je živel moj pokojni prijatelj, pijem pivo in se pogovarjam s temnopoltim sose-dom, ki sedi ob meni pri šanku. Večerno nebo je nenadoma svetlo od zadnjih žarkov sonca.

Na malem odru se pričnejo aranžirke. Občutek imam, da delamo še kar mirno, obenem pa zavzeto. Zelo težko se odločam za to ali ono rešitev. V prizorih, kjer prebiva vsakdan, ki mora biti osnova za vse, se prepletajo vsebinski poudarki, ki terjajo določen fokus ... Iščemo, iščemo, včasih tudi najdemo, včasih se zapletem v metaforo in ne najdem izhoda, vrnem se k izhodišču ...Tereza je z menoj. Do konca tega meseca bomo imeli grobo postavljeno skoraj celo predstavo, nakar se šele začeneja trdo delo na odnosu med prota-gonistoma.

Drugi igralci, ki jih srečujem v teatru, so z menoj zelo prijetni, normalni kratka. Vesel sem, da sem jih videl v Zmaju, predstavi Dina Mustafića, občutek imam, oziroma dejstvo je, da

teater v tem obdobju dela s polno paro, ogromno gostovanj na terenu, predstav v hiši, vaj. Gledališče ima vsak dan predstave, doma ali na terenu. To je dobro. S tem gledališče osmišlja svojo bit, toliko bolj, če ima dobre predstave. Obnovljena je bila tudi predstava Timon Atenski v Pipanovi režiji. Imenitna. Gostuje tržaško gledališče SSG s predstavo Trst, mesto v vojni. Za trenutek mi je prijetno, da se tega dne odigrava na velikem odru moj tekst, ki sem ga pisal za tržaško predstavo, in da imam na malem odru istočasno vaje za našo predstavo ... Kakor da sem nenadoma znova ves tu.

Marjuta in Gorazd mi dajeta veliko. Verjamem, da jima bom to znal povrniti.

Zgodbe se vsakodnevno pletejo, kakor zmeraj v teatru in povsod. Rad jim prisluhnem. Za razliko od časa, ko sem živel vsak dan s tem gledališčem, so današnje zgodbe mehkejše in manj oglate. Po tolikih letih se med drugimi rad pogovorim z ljudmi, kot so Boro, vodja predstav, Jožko, rekviziter, Renato, oblikovalec svetlobe, ki so z menoj pri predstavi, tonca Majina sem šele spoznal.

Neki večer preberem nekaj svojih misli ob predstavitvi dokumentarca o slikarju Slavku Furlanu. Prav neverjetno, da se to dogaja zdaj, ko sem tu. Projekcija namreč, film o njem, s katerim sem vsa tista leta tesno sodeloval.

A v tem času se dogaja še drugo, nekaj, kar na trenutke boli, nekaj, kar prebiva nekje v modrini neba, v besedah, izgovorjenih pred tolikimi leti sredi travnikov in sadovnjakov, na majhni terasi, ki gleda proti goriškim Brdom, v besedah, ki plavajo na bistri gladini reke Nadiže, ki je mehka in tiha, kakor da je upočasnila vrtince svojih tolmunov; in za katero mislim, da bo oprala vso bolečino in strah, ki prebivata v nekem srcu, v mislih nekoga, ki še vedno bdi nad menoj ...

DECEMBER

Gremo naprej ...

Marjuta Slamič

Marjuta Slamič in Gorazd Jakomini

Marjuta Slamič in Gorazd Jakomini

Marjuta Slamič in Gorazd Jakomini

Gorazd Jakomini in Marjuta Slamič

Gorazd Jakomini in Marjuta Slamič

Gorazd Jakomini

Gorazd Jakomini in Marjuta Slamič

Marjuta Slamič in Gorazd Jakomini

Marjuta Slamič in Gorazd Jakomini

Gorazd Jakomini

Marjuta Slamič

PREGLED SEZONE 2013/2014 V SNG NOVA GORICA

PREDSTAVE SNG NOVA GORICA

Premierne uprizoritve

William Shakespeare, Thomas Middleton

Timon Atenski

Režiser Janez Pipan

Premiera 26. septembra 2013 na velikem odru SNG Nova Gorica

Eugène Ionesco

Morilec

Režiser Marko Čeh

Premiera 16. in 17. oktobra 2013 na malem odru SNG Nova Gorica

Nina Mitrović

Srečanje

Režiser Primož Bebler

Premiera 20. in 21. novembra 2013 na malem odru SNG Nova Gorica

Eric Chappell

Kraja

Režiser Jaša Jamnik

Premiera 12. decembra 2013 na velikem odru SNG Nova Gorica

Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel)

Režiser Andrej Jus

Premiera 8. in 9. januarja 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

Maja Nemec, Miha Nemec

Roka

Režiser Miha Nemec

Premiera 28. januarja 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

Matjaž Briški

Križ

Režiser Samo M. Strelec

Premiera 13. marca 2014 na velikem odru SNG Nova Gorica

Tom Stoppard

Po Magrittu

Režiserka Ajda Valcl

Premiera 2. aprila 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

Lope de Vega

Norci iz Valencije

Režiserka Nenni Delmestre

Premiera 22. maja 2014 na velikem odru SNG Nova Gorica

Ponovitve iz prejšnjih sezon

Aleksander Nikolajevič Ostrovski

Gozd

Režiser Egon Savin

Premiera 23. maja 2013 na velikem odru SNG Nova Gorica

Miha Nemec, Nejc Valenti

Rokovnjači

Koprodukcija s Prešernovim gledališčem

Kranj

Režiser Miha Nemec

Premiera 15. novembra 2012 na velikem odru SNG Nova Gorica;

22. novembra 2012 v PG Kranj

Simona Hamer, Ajda Valcl

Zajtrk

Režiserka Ajda Valcl

Premiera 14. novembra 2012 na malem odru SNG Nova Gorica

Eduardo De Filippo

Filumena Marturano

Koprodukcija z Gledališčem Koper

Režiserka Katja Pegan

Premiera 20. septembra 2012 na velikem odru SNG Nova Gorica;

20. aprila 2012 v Gledališču Koper

Iztok Mlakar

Sljehrnik

Koprodukcija z Gledališčem Koper

Režiser Vito Taufer

Premiera 24. novembra 2011 na velikem odru SNG Nova Gorica;

25. novembra 2011 v Gledališču Koper

Neda R. Bric

Kdor sam do večera potuje skozi svet (Simon Gregorčič)

Režiserka Neda R. Bric

Premiera 15. septembra 2011 na velikem odru SNG Nova Gorica

Tamara Matevc

Grozni Gašper

Po motivih Francesce Simon

Koprodukcija z Gledališčem Koper

Režiser Jaša Jamnik

Premiera 16. novembra 2010 na velikem odru SNG Nova Gorica;

13. novembra v Gledališču Koper

NA FESTIVALIH

Kraja

Festival Dnevi komedije, Celje 2014
(tekmovalni program)

NAGRADE

Srečko Fišer Borštnikova nagrada za prevod *Hamleta* Williama Shakespeara v izvedbi SNG Drame Ljubljana, 48. Borštnikovo srečanje, Maribor 2013

Marjuta Slamič in **Ivo Barišič** nagrada vesna za nastop v koprodukcijskem filmu italijanskega režiserja Mattea Oleotta *Zoran, moj nečak idiot*

Neda R. Bric nagrada Franceta Bevka za izjemno režisersko stvaritev goriške trilogije, med drugim tudi za predstavi *Eda – zgodba bratov Rusjan* (koprodukcija SMG Ljubljana in SNG Nova Gorica) ter *Kdor sam do večera potuje skozi svet (Simon Gregorčič)*, Mestna občina Nova Gorica, 2013

Ana Facchini nagrada tantadruj za gledališki dosežek 2014 v uprizoritvi *Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel)*

Kristijan Guček nagrada tantadruj za igralsko stvaritev 2014 za vlogo Béréngerja v uprizoritvi *Morilec*

GOSTOVANJA PREDSTAV

Grozni Gašper

4: Maribor, 3 x Koper

Sljehrnik

16: Sv. Duh, Sevnica, 3 x Koper, Ptuj, Portorož, 3 x Ljubljana, 2 x Trst (Italija), Cerknica, Trbovlje, Gorica (Italija), Bled

Filumena Maturano

10: 4 x Koper, Maribor, Jesenice, Ljutomer, Idrija, Hrastnik, Sv. Duh

Zajtrk

3: Gorica (Italija), Idrija, Ljubljana

Rokovnjači

10: 3 x Kranj, Ljubljana, 4 x Koper, Rogaška Slatina, Nova Gorica

Gozd

1: Zagorje ob Savi

Roka

1: Ljubljana

Postani obcestna svetilka (Srečko Kosovel)

3: Ljubljana, Tolmin, Postojna

Kraja

10: Postojna, 3 x Ljubljana, Kranj, Celje, Brežice, Murska Sobota, Šmarje pri Jelšah, Cerknica

Srečanje

13: 9 x Kranj, 2 x Gorica (Italija), Sombor (Srbija), Celje

Morilec

1: Ljubljana

Timon Atenski

1: Maribor

AMATERSKI MLADINSKI ODER SNG NOVA GORICA

Emil Aberšek *Mama, kaj si rekla?*

Premiera 20. novembra 2013 na malem odru SNG Nova Gorica

Sodba kulturi Umetniško-dokumentarni film

(ob 40. letnici delovanja režiserja Emila Aberška v SNG Nova Gorica)

Premiera 25. aprila 2014 na malem odru SNG Nova Gorica

GOSTUJOČE PREDSTAVE

Predstave za odrasle

Mestno gledališče ljubljansko
Aleksander Nikolajevič Ostrovski ***Nevihta***

SNG Drama Maribor
Choderlos de Laclos,
Christopher Hampton ***Nevarna razmerja***

KUD Baobab in Cankarjev dom Ljubljana
Maša Kagao Knez ***Dia Diasso Diasspora***

Prešernovo gledališče Kranj,
ŠKUC gledališče in Zavod Imaginarni
Nebojša Pop Tasić **Marlene Dietrich**

Slovensko ljudsko gledališče Celje
Ken Ludwig **Sleparja v krilu**

Narodno gledališče Sombor, Srbija
Fedor Šili Čarovnik

Mestno gledališče Ptuj in
Mini teater Ljubljana
Peter Seligmann, Elsebeth Nielsen,
Bo Larsen **Mahmud**

Slovensko ljudsko gledališče Celje
Mike Bartlett **Krči**

Slovensko stalno gledališče Trst
Nina Raine **Plemena**

SNG Drama Ljubljana
William Shakespeare **Hamlet**

SNG Drama Ljubljana
Stanisław Ignacy Witkiewicz **Ponorela
lokomotiva**

Marina De Juli **Zaenkrat preložim
samomor**
(v okviru festivala Komigo 2014)

Akademija za gledališče, radio, film in
televizijo
Simona Semenič **1981**

SiTi Teater
Boris Kobal, Branko Završan **Po mojem
Slovenci ...**

**Mednarodni festival uličnega
gledališča Ana Desetnica**
Vertigo, Slovenija, Francija **Vertigo**
Šugla gledališče, Slovenija **Romeo in
Julija**

Cia. La Tal, Španija **Neverjetna skrinja**
Anja Bezlova in Kevin Casey, Slovenija,
ZDA **Osebnost, prosim!**
Vincent de Lavenère, Francija **Podeželsko
žongliranje**
Faber Teater, Italija **Parada**

PREDSTAVE ZA OTROKE IN MLADINO

Center za korekcijo sluha in govora
Portorož
Maria Clara Machado **Mala čarovnica,
ki ni mogla biti zlobna**

Šentjakobsko gledališče Ljubljana
Irena Androjna **Ačih!** (GV)

Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana
in Zavod Bufeto
Ravil in Nataša Sultanov **Luna na cesti**
(GV)

Gledališče Koper
Jaka Ivanc **Mali medo** (GV)

Mini teater Ljubljana
Frane Puntar **Medvedek zleze vase** (GV)

Gledališče Toneta Čufarja Jesenice
Jasmina Šogolj in Matjaž Koman **Deklica
v vlogi detektivke** (GV)

Gledališče Koper
Po Franu Milčinskem **Butalci**

Lutkovno gledališče Ljubljana
Zalka Grabnar Kogoj, Peter Kus **Izgubljeni ton** (GV)

Gledališče na vrvici
Priredba po Carlu Collodiju **Ostržek**

Gledališče Ku-Kuc Lendava
Raščan – Gerič **Mineštralala** (GV)

Lutkovno gledališče Maribor
Tamara Kučinović, Aja Kobe **Zmrđica in Zmrdek** (GV)

Gledališka šola Talia
Samanta Kobal, Urška Bradaškja
Čudežni kamin

Amanart
Maja Gal Štromar, Gregor Geč
Črkolandija (GV)

Mini teater Ljubljana
Po bratih Grimm **Žabji kralj** (GV)

Slovensko ljudsko gledališče Celje
Astrid Lindgren **Pika Nogavička** (GV)

Lutkovno gledališče Ljubljana
Julia Donaldson, Milan Dekleva
Zverjasec (GV)

SNG Drama Maribor
Peter Lund **Čarovnica Hillary gre v opero** (GV)

Lutkovno gledališče Maribor
Noriyuki Sawa po motivih starodavne legende **Piskač iz Hamelina** (GV)

Mini teater Ljubljana
Frane Milčinski Ježek **Zvezdica zaspanka** (GV)

Gledališče KU-KUC Lendava
Urška Raščan in Miša Gerič Špacapan
Paket.net (GV)

Amanart
Maja Gal Štromar **Ločujem, planet rešujem** (GV)

Gledališče na vrvici
Po ljudskih pravljicah **Alenčica in princ** (GV)

ŠKUC gledališče
Po predlogi Kajetana Koviča **Pajacek in punčka** (GV)

AMATERSKE PREDSTAVE

Koroški deželni teater Slovenj Gradec
Borivoj Radaković **Amaterji** (NGS)

Šentjakobsko gledališče Ljubljana
Marc Camoletti **Seks in ljubosumnost** (NGS)

Gledališka skupina Globočak Kambreško
Michael Frayn **Hrup za odrom**

Dramska skupina Štandrež
Max Real, Peter Militarov **Trije vaški svetniki** (NGS)

Kulturno društvo Grgar
Radoš Bolčina **Poruoka sz Matildo**

Kud Igralska skupina Drežnica
Vika Grobovšek ***Kaj se skriva za velikim trebuchom*** (NGS)

DRUGO

Gledališke igralnice
z Nevenko Vrančič

Kdo je napravil Vidku srajčico
Ustvarimo lutkovno gledališče
Aljine poskočnice
Pika Nogavička
Kako postanemo vile ali škrti?
Kje ste, škrti in vile?
Medvedek Pu
V poletje z Necjarinkolo

Ostale prireditve v organizaciji
SNG Nova Gorica

Omizje ob 25-letnici ETC Ustvarjanje novega gledališkega občinstva ...
Poklon spominu Primoža Beblerja
Razstava novoletnih okraskov iz odrabljenih gledaliških transparentov
(Petra Doljak, 100% Re-akcija)
Okrogla miza Srečko Kosovel na odru
Mlinček melje zlato zelje (avtorski projekt igralke Nevenke Vrančič z gosti)
Razstava Vojteh Ravnikar in gledališče v Novi Gorici

Ostale prireditve zunanjih
organizatorjev

Spremljajoča prireditev ob občinskem prazniku 2013 (MONG)
Simpozij Rak dojk (Goriško društvo za boj proti raku in ZZV Nova Gorica)
Koncert in razstava v počastitev

Konstantina Stanislavskega (Ruski center znanosti in kulture v Sloveniji)
Plesna delavnica z Daudet Grazai
(KUD Baobab)
Dobrodelni koncert z orkestrom Filharmonije Nova (Rotarijski klub Siliganum Solkan in SNG Nova Gorica)
Podelitev diplom EPF Nova Gorica
Rdeči čeveljčki, plesna predstava
(Zavod Cirius)
Osrednja slovesnost MONG ob kulturnem prazniku Soba z razgledom, posvečena plesni umetnosti (plesna predstava, Zavod MN produkcija)
Veseli veter – III. mednarodni festival ruske otroške pesmi (Ruski center znanosti in kulture v Sloveniji, MONG, Zavod Vesela dRuščina, Društvo Slovenija Rusija)
Festival Vizije (JSKD)
Srečanje starejših občanov MONG
(Rdeči križ Nova Gorica)
30-letnica akcije Čisti zobje ob zdravi prehrani na Goriškem (ZD Nova Gorica)
Ruski dan v Novi Gorici (Društvo Slovenija Rusija)
Utrip 2, plesna predstava (Umetniško društvo M&N Dance Company)
Razstave različnih ustvarjalcev v Rotundi gledališča

STATISTIČNI PREGLED

ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj

PREDSTAVE SNG NOVA GORICA

Premierne uprizoritve

Timon Atenski	11	1	12	2655	190	2845
Morilec	15	1	16	1420	189	1609
Srečanje	18	13	31	1697	1821	3518
Kraja	12	10	22	2298	2885	5183
Postani občestna svetilka (Srečko Kosovel)	12	3	15	902	450	1352
Roka	5	1	6	254	50	304
Križ	7		7	1172		1172
Po Magrittu	11		11	926		926
Norci iz Valencije	8		8	1338		1338
SKUPAJ	99	29	128	12662	5585	18247

Ponovitve iz prejšnjih sezon

Gozd	6	1	7	1235	270	1505
Rokovnjači	4	10	14	875	1993	2868
Zajtrk	7	3	10	840	636	1476
Filumena Maturano		10	10		408	408
Sljehrnik	6	16	22	1691	5072	6763
Kdor sam do večera potuje skozi svet (Simon Gregorčič)	2		2	523		523
Grozni Gašper	5	4	9	910	881	1791
SKUPAJ	30	44	74	6074	9260	15334

Amaterski mladinski oder SNG NG

Mama, kaj si rekla?	4	1	5	627	190	817
Sodba kulturi	2		2	153		153
SKUPAJ	6	1	7	780	190	970

ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj

GOSTUJOČE PREDSTAVE

Predstave za odrasle

Nevihta	1	1	304		304
Nevarna razmerja	1	1	241		241
Dia Diasso Diasspora	1	1	189		189
Marlene Dietrich	1	1	104		104
Sleparja v krilu	1	1	332		332
Čarovnik	1	1	175		175
Mahmud	2	2	180		180
Krči	1	1	35		35
Plemena	1	1	152		152
Hamlet	1	1	248		248
Ponorela lokomotiva	1	1	107		107
Zaenkrat preložim samomor	1	1	263		263
1981	1	1	51		51
Po mojem Slovenci ...	1	1	336		336
Vertigo	2	2	270		270
Romeo in Julija	1	1	100		100
Neverjetna skrinja	1	1	240		240
Osebno, prosim!	1	1	150		150
Podeželsko žongliranje	1	1	150		150
Parada	1	1	100		100
SKUPAJ	22	22	3727		3727

ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj

Predstave za otroke in mladino

Mala čarovnica, ki ni mogla biti zlobna	1		1	73		73
Ačih! (GV)	2	3	5	519	950	1469
Luna na cesti (GV)	1		1	229		229
Mali medo (GV)	2		2	625		625
Medvedek zleze vase (GV)		2	2		710	710
Deklica v vlogi detektivke (GV)		1	1		241	241
Butalci	3		3	597		597
Izgubljeni ton (GV)	1		1	253		253
Ostržek	4	1	5	617	241	858
Mineštralala (GV)	1	1	2	591	241	832
Zmrdrica in zmrdek (GV)	1	2	3	251	710	961
Čudežni kamin	1		1	39		39
Črkolandija (GV)		2	2		340	340
Žabji kralj (GV)	2		2	601		601
Pika Nogavička (GV)	1		1	317		317
Zverjasec (GV)	2		2	309		309
Čarovnica Hillary gre v opero (GV)	1		1	229		229
Piskač iz Hamelina (GV)		3	3		580	580
Zvezdica zaspanka (GV)	2		2	623		623
Paket.net (GV)		2	2		340	340
Ločujem, planet rešujem (GV)	1		1	217		217
Alenčica in princ (GV)		2	2		340	340
Pajacek in punčka (GV)	3		3	638		638
SKUPAJ	29	19	48	6728	4693	11421

ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj

Amaterske predstave

Amaterji (NGS)	1		1	291		291
Seks in ljubosumnost (NGS)	1		1	321		321
Hrup za odrom	1		1	65		65
Trije vaški svetniki (NGS)	1		1	367		367
Poruoka sz Matildo	1		1	107		107
Kaj se skriva za velikim trebuhom (NGS)	1		1	325		325
SKUPAJ	6		6	1476		1476

DRUGO

Gledališke igralnice z Nevenko Vrančič

Kdo je Vidku napravil srajčico	1		1	17		17
Ustvarimo lutke	1		1	12		12
Aljine poskočnice	1		1	7		7
Pika Nogavička	1		1	6		6
Kako postanemo vile ali škrtati?	1		1	4		4
Kje ste, škrtati in vile?	1		1	6		6
Medvedek Pu	1		1	6		6
V poletje z Necjarinkolo	1		1	5		5
SKUPAJ	8		8	63		63

Rojstni dan za otroke v gledališču

SKUPAJ	5		5	52		52
---------------	----------	--	----------	-----------	--	-----------

Ogledi gledališča

SKUPAJ	19		19	961		961
---------------	-----------	--	-----------	------------	--	------------

ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj

Ostale prireditve v organizaciji

SNG Nova Gorica

Omizje ob 25-letnici ETC	1	1	20		20
Poklon spominu Primoža Beblerja	1	1	60		60
Razstava novoletnih okraskov iz odrabljenih gledaliških transparentov	1	1	35		35
Okrogla miza Srečko Kosovel na odru	1	1	35		35
Mlinček melje zlato zelje	1	1	85		85
Razstava Vojteh Ravnikar in gledališče v Novi Gorici	1	1	1500		1500
SKUPAJ	6	6	1735		1735

Ostale prireditve zunanjih organizatorjev

Spremljajoča prireditev ob občinskem prazniku 2013	1	1	371		371
Simpozij Rak dojk	1	1	371		371
Koncert in razstava v počastitev Konstantina Stanislavskega	1	1	250		250
Plesna delavnica z Daudet Grazai	1	1	10		10
Dobrodelni koncert z orkestrom Filharmonije Nova	1	1	300		300
Podelitev diplom EPF Nova Gorica	1	1	300		300
Rdeči čevljički	3	3	513		513
Osrednja slovesnost MONG ob kulturnem prazniku	1	1	364		364
Veseli veter - III. mednarodni festival ruske otroške pesmi	1	1	170		170
Festival Vizije	7	7	749		749
Srečanje starejših občanov MONG	1	1	350		350
30-letnica akcije Čisti zobje ob zdravi prehrani na Goriškem	1	1	371		371
Ruski dan v Novi Gorici	1	1	371		371
Utrip 2	1	1	218		218
Razstave različnih ustvarjalcev v Rotundi gledališča	12	12	360		360
SKUPAJ	34	34	5068		5068

SEŠTEVEK

	ŠTEVILO PREDSTAV			ŠTEVILO OBISKOVALCEV		
	doma	gostovanja	skupaj	doma	gostovanja	skupaj
Predstave SNG Nova Gorica						
Premiere	99	29	128	12662	5585	18247
Ponovitve	30	44	74	6074	9260	15334
SKUPAJ	129	73	202	18736	14845	33581

AMO SNG Nova Gorica

SKUPAJ	6	1	7	780	190	970
---------------	----------	----------	----------	------------	------------	------------

Gostujoče predstave

Predstave za odrasle	22		22	3727		3727
Predstave za otroke in mladino	29	19	48	6728	4693	11421
Amaterske predstave	6		6	1476		1476
SKUPAJ	57	19	76	11931	4693	16624

Drugo

Gledališke igralnice z Nevenko Vrančič	8		8	63		63
Praznovanje rojstnega dne	5		5	52		52
Ogledi gledališča	19		19	961		961
Ostale prireditve v organizaciji SNG Nova Gorica	6		6	1735		1735
Ostale prireditve zunanjih organizatorjev	34		34	5068		5068
SKUPAJ	72		72	7879		7879

SKUPAJ	264	93	357	39326	19728	59054
---------------	------------	-----------	------------	--------------	--------------	--------------

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE NOVA GORICA

SLOVENE NATIONAL THEATRE NOVA GORICA

Trg Edvarda Kardelja 5, 5000 Nova Gorica, Slovenija / Slovenia
+386 5 335 22 00, +386 5 302 12 70 Faks / Fax
info@sng-ng.si, www.sng-ng.si

Direktorica, v. d. / General Manager mag. **Neda Rusjan Bric** neda.rusjan-bric@sng-ng.si
+386 5 335 22 10

Umetniška vodja / Artistic Director **Martina Mrhar** martina.mrhar@sng-ng.si +386 5 335 22 10

Tajnica / Secretary **Barbara Skorjanc** barbara.skorjanc@sng-ng.si +386 5 335 22 10

Dramaturginji / Dramaturgs mag. **Ana Kržišnik Blažica** ana.krzisnik@sng-ng.si +386 5 335 22 15
in / and **Tereza Gregorič** tereza.gregoric@sng-ng.si +386 5 335 22 01

Lektor / Language Consultant **Srečko Fišer** srecko.fiser@sng-ng.si +386 5 335 22 02

Trženje in odnosi z javnostjo / Marketing and Publicity Manager

Dominika Prijatelj dominika.prijatelj@sng-ng.si +386 5 335 22 50

Organizatorica / Organizer mag. **Barbara Simčič Veličkov** organizacija@sng-ng.si
+386 5 335 22 04

Vodja računovodstva / Chief Accountant **Goran Troha Žvokelj** g.troha-zvokelj@sng-ng.si
+386 5 335 22 07

Tehnični vodja / Technical Director **Aleksander Blažica**, mag. aleksander.blazica@sng-ng.si
+386 (0) 335 22 14

Svet SNG Nova Gorica / Council SNT Nova Gorica

Matjaž Kulot (predsednik / president), mag. Elena Zavadlav Ušaj (podpredsednica / vice president), Zorko Kenda, dr. Matjaž Šekoranja, Marjan Zahar

Strokovni svet SNG Nova Gorica / Expert Council SNT Nova Gorica

Srečko Fišer (predsednik / president), Jaka Andrej Vojevec (podpredsednik / vice president), Bojan Bratina, Tomaž Gubenšek, Kristijan Guček, Igor Komel

Blagajna / Box Office

+386 5 335 22 47 blagajna.sng@siol.net

vsak delavnik / workdays 10.00–12.00 in / and 15.00–17.00

ter uro pred pričetkom predstav / and an hour before each performance

Član Evropske gledališke konvencije

Pobudnik gledališkega združenja NETA

New European Theatre Action

Sponzor

Medijski sponzor

primorske novice

GLEDALIŠKI LIST SNG NOVA GORICA, letnik 60, številka 4

Izdajatelj SNG NOVA GORICA, predstavnica mag. NEDA RUSJAN BRIC

Urednica TEREZA GREGORIČ

Uredniški odbor SREČKO FIŠER, MARTINA MRHAR, mag. ANA KRŽIŠNIK BLAŽICA

Lektor SREČKO FIŠER

Fotografije z vaj FOTO ATELJE PAVŠIČ – ZAVADLAV

Oblikovanje TOMAŽ PLAHUTA

Ilustracija na platnici ZORAN PUNGERČAR

Naklada 600

Tisk A-MEDIA

SNG Nova Gorica ISSN 1581-9884

Dejavnost gledališča financira Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

